

Léčba závislých na pervitinu metylphenidátem z pohledu pacientů

Minařík, J., Gabrhelík, R., Pavlovská, A.

Charakteristika souboru

- Celkem se jednalo o 24 klientů léčených metylphenidátem v období 2007-2013
 - Délka léčby byla průměrně 8 měsíců (1-31měsíců)
 - 17 žen a 7 mužů (průměrný věk 30,4, resp. 34,2)
 - Průměrný věk iniciace 14,4 let
 - Průměrná délka drogové kariery >10 let, resp. >5 let usu pervitinu
 - 18 klientů užívalo více látek (opioidy, benzodiazepiny, alkohol)
 - Komorbidní onemocnění
 - ADHD 11
 - Afektivní poruchy 9
 - Poruchy osobnosti 6
 - PTSD a patologické hráčství po 2 klientech
 - 16 klientů užívalo další psychiatrickou medikaci (stabilizátory nálady, antidepresiva)
 - 4 byli paraelně v substituční léčbě (SBX, MTD)

Výpovědi pacientů, poznámky z dokumentace

- Jedná se o autentická sdělení a poznámky z dokumentace. Jsou rozdělené do několika kategorií:
 - Efekt na pozornost, energii, redukci chutí, náhled
 - Relapsy v léčbě
 - Interakce partnerů s léčebným procesem
 - Nežádoucí účinky
 - Zkušenosti s vysazením Ritalinu
 - Nedostatečný, nebo chybějící efekt léčby

Efekt Ritalinu

pozornost

- Lépe se soustředím, daří se mi dotahovat věci do konce, lépe usínám,...
 - Ve škole jsem měla problémy se soustředit na výklad a dokončovat práci.
- Ritalin mi hodně pomohl fungovat po vysazení pervitinu, protože jinak jsem byla úplně nepoužitelná a nešlo vysadit, musela jsem se k užívání vrátit, ...
 - Když jsem byla malá, byla jsem hodně podobně unavená jako po vysazení pervitinu, ... vlastně ta únava zmizela, když jsem začala brát. Vzpomínám se, jak jsem měla strach, že ta únava zítra zase přijde, nebyla jsem se pak schopna vnímat výklad.
- *Pacientka dlouhodobě v péči více programů organizace:* Urychlené tempo, problémy s udržením pozornosti, překotný, prakticky neustávající tok řeči se podle kolegů výrazně zlepšili, klientka je sice stále nesnesitelně hovorná, ale je alespoň zastavitelná a lze jí udržet po nějakou dobu u jedné činnosti.

Efekt Ritalinu

energie

- Když si dám Ritalin, normálně vstanu a funguju.
- Ritalin mi pomáhá se ráno probudat.
- Mám energii, hlavně když jsem v pohybu,, jakmile sednu, cítí únavu, když si lehnu tak usnu, vyspím se mnohem líp, než když neberu nic.
- Dávka zatím 30 mg/den, necítí se unavená, což je, když je střízlivá, může na tom v práci fungovat, může se soustředit. Subjektivně na sobě žádný účinek necítí.
- Pokusila se snížit dávku redukce o 10mg, došlo k obtížím s pozorností a soustředěním: „V práci si šéfová stěžovala, že se moje výkonost změnila, najednou mi ta práce tolik nešla, tak jsem se vrátila k původní dávce a dostala jsem pochvalu.“

Efekt Ritalinu

redukce cravingu

- *Společná reflexe s klientkou po 2 měsících:* Když sem nastoupila, brala nepoměrně více a měla neustálé myšlenky na pervitin. Nyní zrelapsuje po delší době (cca 7-10 dní) a když si dá tak už nemyslí na to, že si zítra dá dalšího "vyprošťovávka".
- *Společná reflexe páru po 2 měsících:* Poslední metamfetamin měli před vánocemi 2010, poslední relaps před vánoci. Nemají chuť. Mají větší chuť k jídlu, cítí se dobře.
 - Vždycky po vysazení jsme měli hodně silnou chuť, nakonec jsme si vždycky museli dát, teď je prakticky nemáme.
- *Hodnocení jednorázového relapsu v léčbě po několika měsících usu ritalinu:* ... materiál byl celkem dobrej, ale nějak mi to nechutnalo, byl jsem z toho spíš takovej rozhozenej a druhej den jsem měl dojez, ... všechno se mi to tak pospojovalo, už bych se tomu raději vyhnul, chuť vůbec nemám,

Relapsy

- Relaps pervitinem, dala si 5 piv a bylo to tedy jako vždy, relapsovala. Sice neměla peníze, dostala ho zdarma.
- Relapsuje, aby zvládl fungovat v práci. Dává si tak 1-2xtýdně menší množství pervitinu, sniff nebo na plech. Jinak ritalinová léčba mu funguje. Práci si chce udržet, je to pro něho finančně dobré.
- Perník jen, aby zvládal obě práce, pracuje 14 hodin denně.
- V práci šílené, vůbec není nic jisté, raději se ani neptá a maká. Do práce chodí na 19 hod. tam si dá jointa a decku vodky a spí v šatně až do 3 rána, kdy nastupuje na směnu. Přes den toho moc nenaspí, dělá u filmu, jde tam rovnou z pekárny. Kombinace únavy a vodky ho vždycky dočene k tomu, aby si sehnal pervitin, jinak by „pošel“.

Efekt léčby Ritalinem

náhled

- V posledních dnech na ní doléhají depresivní stavy. Je nespokojená, kam až to nechala zajít s drogami. V práci se jí daří zapomenout na všechno, zaměstná si hlavu jinak. Ve vztahu přetrvává stejného naladění. Došla si k závěru, že není dobrý, že jsou spolu dva závislí lidé. Stahují se navzájem k relapsu, spíše ona jeho, ale on také není schopen odmítat. Zatím mu na to na metadonu nepřišli, ale riskuje. ... Rozhodilo jí, že její nejlepší kamarádka pozná, že ona fetuje.
- verbalizuje náhled na svůj stav a rodinnou anamnesu: "... čím dál víc se vidím jako táta, báli jsme se strčit klíč do zámku, protože nebylo jasný co bude za dveřmi, ..."

Partneři UD a relaps

- Přítel spíš táhne zpátky, vždycky spolu nakonec relapsovali, když se dohodli, že budou abstinovat. ... Verbalizuje cítí větší odstup, nechce se nechat, lépe zvládá odolat.
- ... kolem Vánoc, přítel domů přinesl pytel pervitinu, který nakoupil od kolegy v práci. Užívali jsme asi 2 měsíce, pak jsme dokoupili, zadlužili jsme se, ... Provokovala nějak partnera a ten ji zbil klíčem na kolo, 3 stehy na hlavě. Potom přišel o práci, kvůli braní.
- Přítel vyšel právě z léčby, je kuchař, každé ráno ji budí, ... Je zamilovaná.
- ... po několika otázkách začíná plakat, je pod tlakem partnera se kterým žije, který vyrábí a užívá metamfetamin, ... nemá jinou volbu, než se na některých aktivitách podílet, jezdí s ním do Polska, když nakupuje léky, bere telefony. Je z toho zoufalá, je v bezvýchodné situaci, nemá kam odejít, partner jí celou výplatu bere a platí s ní nájem,...

Nežádoucí účinky Ritalinu

- Na Ritalinu jí vadí ztráta fantazie, střízlivá i na pervitinu si užívala nápady a asociace, teď jakoby zmizeli.
- ... Navíc tloustne, chtěla by zhubnout, piko s tím pomáhalo, ... Tedy, plánujeme, co by měla dělat, aby nějak fungovala, na kole nemůže, nemá rovnováhu, spíše má strach, do bazénu se stydí, neb má dojem že je tlustá, ...
- Stěžuje si na nestabilitu nálady jak ve smyslu + tak ve smyslu -. Ritalin už necítí, na počátku byla stimulace poměrně výrazná. Při vysazování jí ritalin pomohl udržet dostatek energie, umožnil jí normálně fungovat a vysadit.

Vysazení Ritalinu

- Ritalin už asi týden nemá, popisuje se v SMS jako hysterická, nervózní, nesoustředěná a vzteklá. Zkoušela to zapíjet alkoholem, ale nepomohlo to.
- Pořád se díváme na televizi a moc se nehýbeme, nikam nechodíme, nic neděláme jsme unavení, ... *po dalších 2 měsících však se postupně vracejí k normálnímu fungování*
- ..., prostě mi došel, tak jsem si místo něho objednala guaranu," kterou užívala ve 2-3 násobné dávce v kombinaci s čajem se cítila nabuzená dostatečně. Mívá krize, zavolala kamarádce a přešlo to. Pravidelně chodí na spining (3x týdně), alkohol opatrně, onehdy byla na rodinné oslavě, nepila vůbec – zatímco v minulosti jí museli lovit v křoví. Alkohol pije pravidelně, víkendově, max. 5 piv, obvykle pije jen 1 den v týdnu, buď v pátek, nebo v sobotu.

Medikace ale také nemusí fungovat

- Od minula 1x metamfetamin, alkohol 3x z toho 2x se opila. Ritalin má dojem že nevnímá, resp. stimulaci vnímala jen 1. den, pak již ne. ústup chutí? Neví, nevnímá to jako zlepšení.

Závěr

- Efekt Ritalinu je výraznější u téměř denních uživatelů
 - Pomáhá dorovnávat energii, která chybí po vysazení pervitinu
 - Umožňuje normální fungování
 - Někdy svůj efekt může ztrácet
 - Podpurným faktorem fungování je ADHD v anamnése
- Nežádoucí účinky v souvislosti s léčbou většinou pacienti vnímají jako nevýrazné
- Vysazení pacienti obvykle snášejí dobře,
 - pokud je postupné a z malé dávky,
 - v případě náhlého vysazení se objevují obdobné obtíže jako po vysazení pervitinu.

Děkuji za pozornost

I. LF UK a Klinika ADiktologie VFN

Apolinářská 4, Praha 2

224 96 8260

jakub.minarik@vfn.cz